

Blauwborst Vogel van het Jaar 2011

De Blauwborst *Luscinia svecica cyaneacula* (Witsterblauwborst) is in het zesde jaar verkozen tot Vogel van het Jaar. De discussie over de soort van het jaar werd eigenlijk al een jaar eerder gevoerd tijdens de verkiezing van 2010. Toen werd het de Patrijs. Mede omdat toen de Blauwborst als hele goede tweede uit de bus kwam en er weer een seizoensoort aan de beurt is, hebben we als werkgroep gekozen voor de Blauwborst. Landelijk is de verspreiding van Blauwborsten in Nederland door een sterk toegenomen oppervlakte moeras, moerasbos en verruigde gebieden ten gevolge van natuurprojecten de afgelopen decennia spectaculair toegenomen. Veel nieuwe gebieden werden bezet en de aantallen schoten omhoog. Rond 1975 werden circa 1000 paren vastgesteld, in 1998-2000 werden er maar liefst tussen de 9000 en 11.000 vastgesteld (Meijer 2002). De soort is daarom in 2004 van de Rode Lijst gehaald. De laatste paar jaar lijken de aantallen iets terug te vallen (figuur 1).

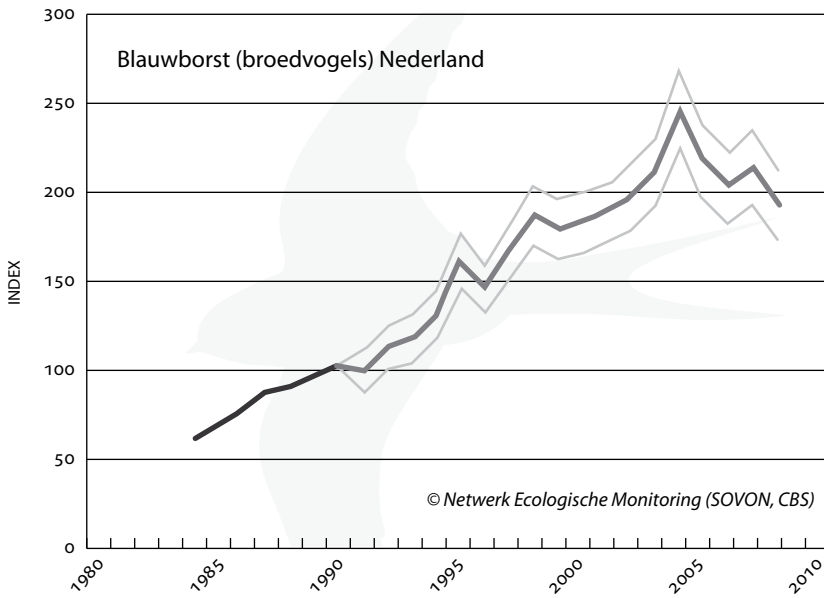
In *Vogels van Groningen* (Boekema et al. 1983) wordt de Blauwborst een zeer schaarse broedvogel genoemd (een tot vijf paar). Er wordt echter wel vermeld dat uit oude publicaties blijkt dat Blauwborst 'vroeger' algemener was. De *Vogelatlas van Groningen* (Van den Brink et al. 1992) schat het aantal Blauwborsten op vijftien paar en spreekt van een reële toename. Uit de *Atlas van de Nederlandse broedvogels* (Meijer 2002) blijkt dat er ruim 700 paar in de provincie hebben gebroed! Zou deze opmars zich in Groningen nog doorzetten of is er nu misschien sprake van afname? Daar willen we graag een antwoord op hebben.

Broedvogel

In de jaren zeventig moest je voor de Blauwborst nog naar Flevoland, of wat dichterbij, naar het Bargerveen in Drenthe. In Groningen waren er zo weinig vogels dat eigenlijk niemand wist waar er een te scoren was. Na een aarzelend begin in de jaren tachtig in onder andere de Lauwersmeer is het broedvogelbestand van de Blauwborst in Groningen sinds 1990 geweldig toegenomen. Behalve in de moerasgebieden begon de opmars eind jaren tachtig ook in de akkers in Noord-Groningen. In Groninger broeden tegenwoordig vermoedelijk meer Blauwborsten in extensief beheerde kavelsloten op het Hogeland, in wijken in de Veenkoloniën en in de koolzaadvelden in het Oldambt dan in welke ander habitat dan ook. De Blauwborst is in zekere zin een akkervogel geworden, wat ook in een heel lang verleden eigenlijk al zo was. Daarnaast broeden ook aanzienlijke aantallen in de nieuwe natuurgebieden en met name in moerasgebieden.

De Blauwborst begint gelijk in maart te zingen, heeft een zangpiek in april, vervolgens een dipje in half mei met daarna een kleine opleving. In juli is de zang vrijwel afgelopen. Vogels zijn dan nog lang niet vertrokken maar moeilijk op te sporen omdat ze in de dekking blijven. Ze zitten dan vaak laag bij de grond, foeragerend op het slik tussen het riet.

Volgens de SOVON-handleiding voor Broedvogelonderzoek (Van Dijk & Boele 2011) kunnen we zingende Blauwborsten tussen 1 april en 15 juli als potentiële broedvogels beschouwen. Een verdeling over het jaar

Figuur 1. Deze gegevens zijn afkomstig van het Broedvogel Monitoring Project (BMP). Weergegeven is de jaarlijkse populatie-index en het betrouwbaarheidsinterval, gebaseerd op tellingen in steekproefgebieden in het hele land. De gegevens uit 1984-1989 kunnen minder betrouwbaar zijn.

van 580 zingende vogels laat zien dat de Blauwborst vooral in april actiever zingt dan in mei (figuur 2). We moeten er dus vooral in april bij zijn. Nuttig is het bovendien om op bepaalde plekken even wat beter rond te kijken, want er kunnen meerdere vogels dicht bij elkaar zingen.

De Roodsterblauwborst *Luscinia svecica svecica* is een echte zeldzaamheid in Groningen. Deze noordelijke ondersoort wordt sporadisch in mei op trek gezien. Wel is het frappant dat hij eenmaal heeft gebroed. In 1999 werd een nest gevonden in een veenkoloniaal fabrieksaardappelveld nabij Zuidwending. Het betrof een mannetje Roodsterblauwborst die gepaard was met een onbekend vrouwtje Blauwborst. De drie jongen werden geringd door Ben Koks.

Wat moet je doen?

Noteer plaats en datum van elke Blauwborst, man/vrouw en territoriumindicerend gedrag zoals zang, balts of paring. Probeer,

indien mogelijk, een tweede waarneming te verkrijgen. Een van de waarnemingen zou bij voorkeur tussen de SOVON-datumgrenzen moeten liggen, dat is dus van 1 april tot en met 15 juli. Noteer eventuele bijzonderheden. De Blauwborst komt ook als doortrekker in aanzienlijke aantallen voor.

Geef de gegevens zo spoedig mogelijk door via de invoermogelijkheid die op de website staat. Deze waarnemingen worden dan direct op de kaart weergegeven. Je kunt de gegevens ook eventueel doorgeven door via het e-mailadres: vogelvanhetjaar@avifaunagroningen.nl.

Bekijk op de website de kaart om zo online de dekking in de provincie mooi te kunnen volgen.

Wat doet de werkgroep?

Op de website van Avifauna wordt een speciale pagina aangemaakt met allerlei nuttige informatie over het project en de Blauwborst, zie hiervoor de link in het hoofdmenu 'Vogel van het Jaar'. Hier zijn ook de vorige

Vogels van het Jaar te zien, met daarbij vermeld de resultaten.

De ingevoerde gegevens in de database worden door ons gecontroleerd en zo nodig aangepast (in overleg met de melder uiteraard).

De gegevens zijn op een kaart online te bekijken. De waarneming die ingevoerd wordt, is direct zichtbaar als een bolletje met daarin informatie betreffende de melding. In de loop van het broedseizoen hopen we een steeds vollediger beeld te krijgen van de verspreiding van de Blauwborst en de aantallen waarin die voorkomt.

Aan het eind van het jaar doen we verslag van onze bevindingen in *De Grauwe Gors*, op de website en ook op een lezingenavond.

Tot slot

Wij hopen dat net als in voorgaande jaren weer veel mensen mee willen doen aan dit project, zodat we het aan het eind van het seizoen weer succesvol kunnen afsluiten.

Heb je nog vragen, stel ze dan gerust via e-mail: vogelvanhetjaar@avifaunagroningen.nl.

Literatuur

Boekema, E.J., P. Glas & J.B. Hulscher 1983. *De vogels van de provincie Groningen*. Groningen.

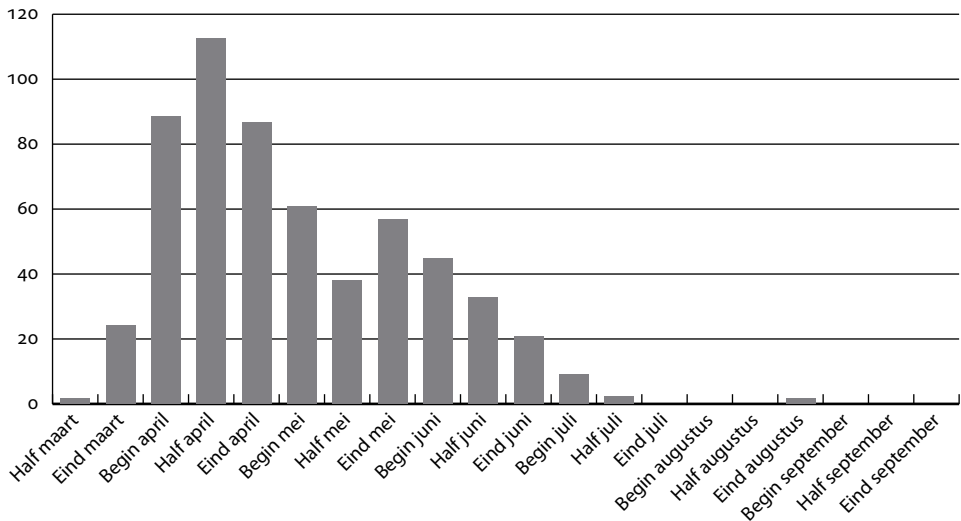
van den Brink, H., J. Furda, J. van Klinken & K. van Scharenburg 1992. *Vogelatlas van Groningen*. Groningen.

van Dijk, A.J. & A. Boele 2011. *Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Meijer, R. 2002. *Blauwborst Luscinia svecica*. pp 346-347 in: *SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000*. Nederlandse Fauna 5. Leiden.

Namens de werkgroep Vogel van het Jaar,

Egbert Boekema & Henk de Lange

Figuur 2. Zangactiviteit Blauwborst 1996-2010. Totaal aantal = 580.